

'Agressie' als thema in zorgopleidingen

Duidelijk
over
agressie

Ondersteuning door een onderwijskundige

Praktijk vraagt om aandacht voor 'agressie' in zorgopleidingen

In hun dagelijkse werk kunnen (jeugd) zorgprofessionals te maken krijgen met agressief gedrag van cliënten, patiënten, hun familieleden of anderen. Om elke aankomend hulpverlener goed voor te bereiden op deze praktijk, is het belangrijk dat zij al tijdens hun opleiding leren over het thema agressie. Werkgevers- en werknemersorganisaties in de zorg onderstrepen dit belang. Vanuit actieplan Veilig Werken in de Zorg bieden zij ondersteuning bij het opnemen van het onderwerp 'agressie' in het leeraanbod van zorg- en sociaal agogische opleidingen.

Noodzaak

Het werkveld vraagt om professionals die in staat zijn om professioneel te handelen binnen het integrale anti-agressiebeleid van de organisatie. Noodzaak dus voor aankomend (jeugd)zorgmedewerkers dat zij weten hoe ze agressief gedrag kunnen voorkomen en hoe ze bij incidenten kunnen handelen.

“Het vak is zoveel meer dan het zorgen voor en het verzorgen van mensen. Zorgprofessionals moeten zeer bedreven zijn in het persoonlijke contact met de cliënt. Het omgaan met andermans emotie, het herkennen van vroegtijdige signalen van agressie en het kanaliseren en de-escaleren van onbegrepen gedrag als gevolg van het ziektebeeld horen nu eenmaal ook bij je vak. Daarom is het zo belangrijk dat dit onderdeel uitmaakt van de beroepsopleiding.”

Jan de Vries

algemeen directeur ActiZ

Ontvang kosteloos ondersteuning

Onderwijsinstellingen in mbo, hbo en wo kunnen kosteloos door een onderwijskundige ondersteund worden. De ondersteuning is erop gericht om het leeraanbod in zorg- en sociaal agogische opleidingen zo in te richten dat iedere toekomstige (jeugd)zorg-professional volledig is toegerust op het voorkomen van en omgaan met agressie in de praktijk. Ook praktische hulp bij het selecteren van leermateriaal, het ontwikkelen van nieuwe leermiddelen of het begeleiden van docenten is mogelijk.

Wat levert het op?

Onderwijsinstellingen die aankomend (jeugd)zorgmedewerkers leren over de volle breedte van het thema agressie leveren betere professionals af, omdat hun kennis, houding en vaardigheden beter aansluiten bij de wensen van het werkveld en de dagelijkse praktijk.

Jan Jaap Ensing

directeur P&O van het ErasmusMC
en NFU-portefeuillehouder
ARBO & Gezondheid

“Als opleidingsinstituut en kennisinstelling weten de umc’s natuurlijk als geen ander hoe belangrijk opleiding en training is. Daardoor weten wij ook hoe essentieel het is dat iedere aankomend zorgmedewerker al tijdens zijn of haar opleiding leert hoe hij of zij agressie kan voorkomen en hanteren om volledig toegerust in de praktijk aan het werk te kunnen gaan.”

In drie stappen ondersteuning op maat

Alle ondersteuning en elke aanpak is maatwerk, passend bij de wensen, visie en beschikbaarheid van tijd en mensen van uw instelling. Maar de start is voor iedere instelling hetzelfde, omdat die basis goed werkt in de praktijk. In drie stappen gaan we aan de slag.

Stap 1 Een onderwijskundige maakt een QuickScan van het curriculum aan de hand van het raamwerk 'Aggressiepreventie en -hantering voor onderwijs en opleiding'*

Stap 2 Hiaten en verbeterpunten in het curriculum worden gesignaleerd

Stap 3 In overleg met de onderwijskundige wordt een maatwerk aanpak opgesteld om het thema agressie zo breed mogelijk aan bod te laten komen tijdens de opleiding

* In samenwerking met professionals uit de (jeugd)zorg en het onderwijs is een raamwerk ontwikkeld met gedragsbeschrijvingen en competenties waarover iedere zorgprofessional moet beschikken om op het gebied van agressie goed te kunnen functioneren in de praktijk. Het raamwerk en tientallen inspirerende leermaterialen zijn te vinden op <http://scholing.duidelijkoveragressie.nl>

“Je veilig voelen op je werk kan van persoon tot persoon verschillen. Het blijkt in de praktijk niet vanzelfsprekend en gemakkelijk om ‘blame-free’ met je collega’s te praten over een gevoel van onveiligheid op de werkvloer. Daarom is het van groot belang dat aankomende zorgprofessionals zo vroeg mogelijk, dus in de opleiding, leren om met elkaar de dialoog aan te gaan over veiligheid.”

Frank Bluiminck

directeur Vereniging
Gehandicaptenzorg Nederland

Wie voeren het traject uit?

Het is belangrijk dat u en uw team vooral zelf aan de slag gaan. Daarbij ontvangt u de begeleiding van een onderwijskundige. Zij ondersteunt op de punten waar dat in uw instelling relevant is en waar u behoefte aan heeft. U kunt bijvoorbeeld denken aan aansluiting in het teamoverleg, hulp bij de keuze voor leermaterialen, het in contact brengen met andere onderwijsinstellingen of het meedenken over het concreet invullen van gesignaleerde hiaten.

Wie verder betrokken worden bij het traject kan per instelling verschillen, maar voor echt succes is het belangrijk dat er breed draagvlak is. Betrek in ieder geval docenten en hun leidinggevenden, maar ook stagebedrijven kunnen een rol hebben. Denk bijvoorbeeld aan een gastles van een medewerker van een stagebedrijf of het maken van afspraken hoe leerlingen of studenten tijdens de stage concreet met het onderwerp agressie aan de slag kunnen gaan.

Jacobine Geel
voorzitter GGZ Nederland

“Veiligheidsbewustzijn is een essentiële vaardigheid van een moderne zorgprofessional. In zijn opleiding legt de professional het fundament hiervoor, door expliciete en structurele aandacht voor agressie en veiligheid. Immers, je kunt alleen goed voor een ander zorgen als je goed voor je eigen veiligheid zorgt.”

Praktijkvoorbeeld Graafschap College in Doetinchem

“We moeten vakbekwame verpleegkundigen afleveren”

Studenten van de opleiding Mbo-Verpleegkundige van het Graafschap College in Doetinchem leren tijdens hun opleiding en stage alles over agressie. Of omgangskunde, zoals de opleiding het noemt. Met ondersteuning vanuit actieplan Veilig Werken in de Zorg (VWiZ) wordt het thema in de gehele opleiding verwerkt. “Uiteindelijk gaat het ons er om dat we vakbekwame verpleegkundigen afleveren. Een onderwerp als agressie hoort hier ook bij”, aldus docent en coördinator toelatingsprocedure Gitta van den Berg.

“We zien steeds vaker dat jonge professionals afhaken, omdat ze moeite hebben met agressief gedrag om te gaan. Daar moeten we iets mee doen”, aldus Gitta. Opleidingsmanager Caroline Advokaat: “We sluiten aan op de nieuwe beroepsprofielen en ontwikkelingen in de zorg. Een goede verpleegkundige moet tegenwoordig veel meer kunnen dan zwachtelen en spuiten. Cliënten wonen langer thuis, vergoedingen van zorgverzekeringen leiden vaker tot issues en er

“Agressie is een thema dat in de hele zorgsector speelt. Er ligt een verantwoordelijkheid bij de zorginstellingen om invulling te geven aan dit thema, onder andere met beleid en scholing. Het beroepsonderwijs heeft ook de verantwoordelijkheid voor het beter laten aansluiten van opleidingen op de praktijk, door het geven van structurele aandacht aan agressie. Hierbij kunnen zorg en onderwijs gebruik maken van elkaars kennis en materialen.”

Margot van der Starre
directeur Nederlandse Vereniging
van Ziekenhuizen

zijn steeds meer mantelzorgers die ook een mening hebben. De tijd dat iedereen luistert naar 'de dokter' is voorbij."

Werkveld als grootste drive

Ook vanuit de stagebedrijven waar het Graafschap College mee samenwerkt klonken signalen dat verandering nodig is. Caroline: "Dat het werkveld hier om vraagt is mijn grootste drive. Je bent als school verplicht daarnaar te luisteren. Wij zijn bijvoorbeeld aangehaakt bij het project Gastvrij Contact, een initiatief van werkgeversvereniging Oost-Nederland. Dat is ontzettend positief ontvangen!"

Een volgende stap was deelname aan het landelijke project dat vanuit actieplan VWiZ wordt uitgevoerd. Gitta: "Theorie en praktijk moeten samen zorgen dat we goede studenten afleveren. Het werkveld denkt daar graag over mee. Wij sparren bijvoorbeeld samen

Nicolet Epker

directeur Jeugdzorg Nederland

“Duidelijk zijn over agressie is voor werkgevers in de jeugdzorg het goed toerusten en voorbereiden van professionals, grenzen stellen, bespreekbaar maken en samen voorkomen. Omgaan met agressie en geweld zou daarom volgens (de leden van) Jeugdzorg Nederland een vast onderdeel van de opleidingen moeten zijn.”

in een klankbordgroep. Zo hebben we afgesproken dat in onze opleiding agressiebeleid, 'groen' en 'oranje' gedrag uitvoerig aan bod komen en dat onze studenten tijdens hun stage mogelijk alles leren over 'rood' gedrag.”

Uitgelezen kans

Het uitgangspunt is studenten zo goed mogelijk op te leiden. Maar wat doen Gitta en haar collega's dan precies? Gitta: “We schrijven een nieuw curriculum. Dat moest al gebeuren en dit project sluit daar goed op aan. Samen met vier collega's zit ik een werkgroep die vanuit actieplan VWiZ ondersteund wordt door onderwijskundige Barbara Ponsteen. Zij heeft met een QuickScan de verbeterpunten inzichtelijk gemaakt. Wij gaan daar zelf mee aan de slag en vragen hulp wanneer we dat nodig hebben. Ideaal! Wij bedenken de plannen vanuit de visie van het Graafschap College, Barbara volgt onze lijn. We kunnen altijd overleggen en gebruikmaken van haar advies, kennis en ideeën.”

Caroline: “Of dat niet veel tijd kost? Als manager faciliteer ik dat mijn team er tijd voor krijgt om dit op te starten, daarnaast is omgangskunde een vast onderdeel van de opleiding. We gaan niet ineens méér onderwijs maken.” Gitta beaamt dat: “Wij hebben geen van allen het gevoel dat we te veel tijd kwijt zijn. We zijn bezig met een verbetering. Voor onze opleiding, maar vooral voor onze studenten.”

Direct aanmelden of meer informatie?

Wilt u zich aanmelden voor de kosteloze ondersteuning, of wilt u contact opnemen over de mogelijkheden voor uw onderwijsinstelling? Stuur dan een email naar contact@duidelijkoveragressie.nl

Eén van de onderwijskundigen neemt dan zo snel mogelijk contact met u op.

Kijk op de website

Op <http://scholing.duidelijkoveragressie.nl> vindt u het raamwerk agressiepreventie- en hantering én tientallen inspirerende voorbeelden van leermaterialen.

De begeleiding van onderwijsinstellingen is een onderdeel van de campagne 'Wees duidelijk over agressie' van sociale partners uit de zorg en jeugdzorg in het kader van actieplan 'Veilig Werken in de Zorg'.

Monique Kempff
voorzitter NU'91

“Schelden, intimidatie, geweld. NU'91 ziet dat de vakvolwassen professional moeite heeft met hoe dit professioneel aangepakt kan worden. Laat de volgende generatie niet in de steek! Leer de studenten dat er manieren zijn om escalatie bij zorgvragers te voorkomen.”

